

SENSORVEILEDNING SKOLEEKSAMEN SPED2100 H2020

Langsvarsoppgaver:

Dette er en seks timers hjemmeeksamen. Kandidaten skal vise dybdekunnskaper om to hovedtemaer innenfor modulene Kognitiv utvikling eller Psykososial utvikling, og drøfte sammenhenger godt nok. Modulene Utviklingsteorier, Biologisk utvikling kan, og Sosial kontekst og oppvekst også være relevante for å besvare på oppgavene.

Studentene skal besvare 2 av to de følgende 3 oppgavene:

Oppgave 1. *Redegjør* for ulike teorier om språkutvikling. *Drøft* deretter betydningen av arv og miljø for utviklingen av språkferdigheter.

Oppgave 2. *Redegjør* for tidlig perseptuell utvikling (for eksempel syn og/eller hørsel). *Drøft* deretter betydningen av perseptuell utvikling for andre utviklingsområder.

Oppgave 3. *Redegjør* for utvikling av temperament og/eller personlighet. *Drøft* deretter betydningen av arv og miljøfaktorer for denne utviklingen.

Det er mulig å løse oppgavene på forskjellige måter. Ulike momenter kan derfor være aktuelle. Likevel er det viktig at besvarelsen er tydelig og at spørsmålene er besvart. Denne sensorveiledningen tar opp hvilke momenter man bør forvente av en fremragende/ meget god besvarelse. Samtidig er det viktig å understreke at man er åpen for at oppgaven løses på ulike måter og med ulik vektlegging av momenter. Oppgavene teller likt.

Noen overordnede kvaliteter som sensuren bør vektlegge:

- Hvor tydelig og fullstendig oppgaven er besvart
- Om det gjøres en avgrensning i redegjørelsen som er hensiktsmessig (ikke for snever eller for vid)
- På hvilken måte kandidaten har trukket inn relevante og sentrale faglige momenter i besvarelsen
- På hvilken måte kandidaten klarer å fortelle en konsistent historie og viser evne til å knytte sammen teoretiske/empiriske/praktiske forhold av relevans for temaet
- Hvordan kandidaten både er i stand til å «gjøre rede for» og «drøfte» det som kreves i oppgaven
- Hvordan besvarelsen forholder seg til sentrale begreper i oppgaveteksten (f. eks i form av definisjoner)
- Hvordan besvarelsen er disponert, altså med en logisk oppbygning og resonnement, hvor de ulike delene i oppgavebesvarelsen står i samsvar til hverandre
- Hvordan besvarelsen gjør bruk av og støtter seg i faglitteratur, og i hvilken grad kandidaten greier å reflektere over faglitteraturen i relasjon til de temaene oppgaven spør etter (dette kan dreie seg om både teoretiske perspektiver, sentrale begreper, forskning, regelverk og retningslinjer)
- At kandidaten henviser til relevant litteratur i tekst og referanseliste, fortrinnsvis med APA 6 eller APA 7.

Noen faglige kvaliteter som sensuren bør vektlegge:

Det er en god del frihet til å definere og avgrense begge oppgavene og skrive om temaer som kandidaten er interessert i. Allikevel er det noen generelle faglige kvaliteter som kan spesifiseres for hver av de tre oppgavene.

- **Oppgave 1: Redegjør for ulike teorier om språkutvikling. Drøft deretter betydningen av arv og miljø for utviklingen av språkferdigheter.**
 - I hvilken grad kandidaten klarer å *redegjøre* for hva som menes med språkferdigheter, ulike kjennetegn ved det menneskelig språk og viktige milepæler for språkutvikling. En sterk oppgave vil kunne ta opp hvordan språkutviklingen bygger på førspråklige kommunikative ferdigheter og hvordan språkutvikling kan måles. Her vil det også være en styrke om det skilles mellom normalvariasjon i utviklingen og språkutviklingsforløp som kan karakteriseres som er vedvarende forsinket eller språkvansker. Kandidaten bør redegjøre for mer enn en teori om språkutvikling og det kan være hensiktsmessig å få frem at noen teorier vektlegger det arvelige grunnlaget og noen vektlegger det miljømessige grunnlaget i større eller mindre grad.
 - I hvilken grad kandidaten klarer å *drøfte* betydningen av arv og miljø for utviklingen av språkferdigheter. Kandidaten bør både kunne drøfte betydningen av genetisk variasjon og ulike miljøforhold og særlig tidlig språkstimulering. I tillegg kan kandidaten trekke inn hvordan slike faktorer bidrar til normalvariasjonen og/eller forskjeller mellom kjønn og individer med ulike forutsetninger og vansker. Det er et pluss dersom drøftingen knyttes opp mot de ulike teoriene i redegjørelsen.
 - Et pluss er om kandidaten klarer å trekke inn relevante teoretiske modeller eller perspektiver (f.eks. Bronfenbrenners bio-økologiske modell, transaksjonsmodellen osv.). Et annet pluss er om kandidaten kan trekke inn biologisk utvikling, eller eventuelt sosial kontekst og oppvekst temaene.
 - Det som kan skille en sterk oppgave fra en mindre sterk oppgave kan være i hvilken grad studenten klarer å knytte det hele sammen.

- **Oppgave 2: Redegjør for tidlig perseptuell utvikling (for eksempel syn og/eller hørsel). Drøft deretter betydningen av perseptuell utvikling for andre utviklingsområder.**
 - I hvilken grad kandidaten klarer å *redegjøre* hva som menes med perseptuell utvikling, hva som kjennetegner tidlig utvikling av fundamentale sanser (syn og eller hørsel). Det vil være et pluss om studenten trekker inn multimodalitet og ulike teoretiske perspektiver (eks. Piaget, Gibson, Gottlieb).
 - I hvilken grad kandidaten klarer å *drøfte* betydningen av perseptuell utvikling for utvikling innenfor andre områder (eks. språk, kognisjon, motorikk). Her bør sansenes grunnleggende rolle drøftes. Et pluss vil være dersom kandidaten kan drøfte hvordan utvikling foregår på mange områder samtidig og knyttes sammen i utviklingen (jnf. Linda Smith sitt arbeide som er tilleggsmateriale). Det vil også være et pluss om kandidaten viser til hvordan perseptuelle ferdigheter kan ha implikasjoner for menneskers forutsetninger for utvikling og læring og/eller

knytte dette opp mot utvikling av andre vansker og utfordringer. Kandidaten kan også her velge å fokusere på undergrupper av barn (f. eks. barn med syns- eller hørselsvansker).

- Tilsvarende er det et pluss dersom kandidaten klarer å trekke inn relevante teoretiske modeller eller perspektiver (f.eks. transaksjonsmodellen), biologisk utvikling eller eventuelt sosial kontekst og oppvekst temaene.
- Det som kan skille en sterk oppgave fra en mindre sterk oppgave kan være i hvilken grad studenten klarer å knytte dette sammen.

- **Oppgave 3: Redegjør for utvikling av temperament og/eller personlighet. Drøft deretter betydningen av arv og miljøfaktorer for denne utviklingen.**

- I hvilken grad kandidaten klarer å *redegjøre* hva som menes med temperament og/eller personlighet, hva som kjennetegner tidlig og videre utvikling av (for eksempel forskjellen mellom temperament og personlighet), individuelle og/eller kulturelle forskjeller, samt teoretiske forklaringer. Det vil være et pluss dersom kandidaten kan redegjøre for eksempler på måling av temperament og personlighet og hvordan dette er knyttet til teoretiske ideer om hva temperament og personlighet innebærer.
- I hvilken grad kandidaten klarer å *drøfte* betydningen av arv og miljøfaktorer for denne utviklingen. Her er det et pluss dersom kandidaten får frem både fordeler og ulemper knyttet til arv og miljøfaktorer og negative og/eller positive konsekvenser knyttet til temperament- og personlighetsutviklingen (beskyttelse og risiko). Kandidaten kan her velge å fokusere på særlige grupper med vansker (f. eks. personer med personlighetsforstyrrelser).
- Kandidaten bør både kunne drøfte betydningen av individuell medfødt variasjon og ulike miljøforhold, særlig betydningen av tidlig miljø. I tillegg kan kandidaten trekke inn hvordan slike faktorer bidrar til forskjeller mellom kjønn og individer med ulike forutsetninger og vansker.
- Et pluss er om kandidaten klarer å trekke inn relevante «tomme» teoretiske modeller eller perspektiver (f.eks. transaksjonsmodellen osv.), biologisk utvikling eller eventuelt sosial kontekst og oppvekst temaene
- Det som kan skille en sterk oppgave fra en mindre sterk oppgave kan være i hvilken grad studenten klarer å knytte det hele sammen.

Studentene har fått følgende informasjon om bruk av referanser på eksamen:

- På eksamen skal dere bruke referanser i teksten, og har referanseliste. Dere kan bruke APA 6- eller APA 7- standard. Dere finner beskrivelse av dette på www.sokogskriv.no (Lenker til en ekstern side.).
- Det kan være lurt å bruke litt tid på å sette seg inn i referansebruk før eksamensdagen, eventuelt å ha skrevet ferdig referanseliste til litteratur dere vet at dere mest sannsynlig kommer til å bruke.
- Det viktigste å huske på er:

- I teksten, siterer dere forfatter(e) og årstall. For eksempel: "Eksempeltekst som illustrerer poenget (Zachrisson et al., 2020)." eller "Zachrisson og Zambrana (2020) gir eksempeltekst som passer inn her".
- Hvis dere siterer spesifikke studier/teorier som er beskrevet i f.eks. læreboken, kalles dette sekundærreferanser, f.eks.: (Olsen, referert i Von Tetzschner, 2020). NB: ved sekundærreferanser behøver dere ikke å skrive primærreferansen (Olsen) i referanselisten.
- Forelesninger refererer dere i teksten med (Etternavn, år) på samme måte som andre referanser.
- Dere behøver ikke å føre sidetall i referanser i teksten, heller ikke til bøker. Hvis dere skriver et helt avsnitt som henviser til en tekst/bok, kan dere gjøre dette ved å f.eks. skrive: «Von Tetzschner (2020, s. XX) skriver at....», men det må fremgå når henvisningen til boken slutter og deres egen tenkning begynner.
- Referanselisten (alfabetisk):
 - Dere behøver kun én referanseliste til sist i oppgaven, ikke en etter hver deloppgave. Hvis dere ønsker å ha separate referanselister for de to oppgavene er dette også greit.
 - Referanseliste følger vanlig APA-standard, men dere behøver ikke Digital Object Identifier (doi):
 - Bakker, M., Van Dijk, A., & Wicherts, J. M. (2012). The rules of the game called psychological science. *Perspectives on Psychological Science*, 7, 543-554.
 - Forelesninger i referanselisten: Navn, N. (2020). Tittel. Forelesning, Sted, Dato
- Se forøvrig www.sokogskriv.no for beskrivelse av referanseliste.

Blindern, 16.11.2021
 Imac Maria Zambrana